Perustuslakivaliokunta

Keskiviikko 27.2.2019 klo 9.00—12.36 ja 12.45—13.28

Läsnä
puheenjohtaja Annika Lapintie vas
varapuheenjohtaja Tapani Tölli kesk (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 14) (10 osittain)
jäsen Maria Guzenina sd (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 14) (10 osittain)
jäsen Anna-Maja Henriksson r (8, 9) (7, 10 osittain)
jäsen Hannu Hoskonen kesk (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 13, 14) (10, 12 osittain)
jäsen Ilkka Kantola sd
jäsen Kimmo Kivelä sin (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10) (11, 12 osittain)
jäsen Antti Kurvinen kesk (8, 9, 11, 12, 13, 14) (7, 10 osittain)
jäsen Mia Laiho kok (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 14) (10 osittain)
jäsen Markus Lohi kesk (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9) (10 osittain)
jäsen Leena Meri ps (8, 9, 10, 12, 13, 14) (7, 11 osittain)
jäsen Ville Niinistö vihr (10, 11, 12 osittain)
jäsen Juha Rehula kesk (4, 5, 6, 7, 8, 12, 13, 14) (3, 9, 10, 11 osittain)
jäsen Wille Rydman kok
jäsen Ville Skinnari sd (8, 9, 10) (7, 11, 12 osittain)
jäsen Matti Torvinen sin (4, 5, 6, 7, 12, 13, 14) (3, 8, 10, 11 osittain)
jäsen Kaj Turunen kok (1, 2, 3, 4, 5, 6) (7, 10, 11 osittain)
varajäsen Timo V. Korhonen kesk (11, 12, 13, 14) (10 osittain)
varajäsen Mats Löfström r (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9) (10 osittain)
varajäsen Sirpa Paatero sd (9, 10, 11) (8, 12 osittain)
varajäsen Ben Zyskowicz kok (7, 8, 9) (6, 10 osittain)

Sihteerit
valiokuntaneuvos Matti Marttunen
valiokuntaneuvos Mikael Koillinen
valiokuntaneuvos Liisa Vanhala

1. Nimenhuuto

Toimitettiin nimenhuuto. Läsnä oli 11 jäsentä.

2. Päätösvaltaisuus

Todettiin, että kokous ei ollut päätösvaltainen.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 300/2018 vp

Valiokunnan lausuntoluonnos Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi A 3

Sihteeri esitteli lausuntoluonnoksen.

Merkittiin, että kokous tuli päätösvaltaiseksi.

Valiokunta kävi yleiskeskustelun.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä valiokunta hyväksyi lausuntoluonnoksen sellaisenaan.

Valiokunta päätti yksimielisesti pitää käsittelyä asian ratkaisevana käsittelynä.

Asian käsittely valiokunnassa on päättynyt.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi reservipoliisista ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 137/2018 vp

Valiokunnan lausuntoluonnos Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi reservipoliisista ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi PeVP 151/2018 vp, A 4

Valiokunta hyväksyi käsittelyn pohjaksi 22.2.2019 jaetun lausuntoluonnoksen.

Valiokunta kävi yleiskeskustelun loppuun.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä muutettiin kappale 4 kuulumaan seuraavasti: "Perustuslakivaliokunnan mielestä reservipoliisin poliisista irrallisen aseman ja reservipoliisihenkilöstön väljien kelpoisuus- ja koulutusvaatimusten vuoksi kyse on selvästi poliisista erillisestä järjestelmästä. Valiokunta pitää jossakin määrin kyseenalaisena, onko tällaisessa poikkeuksellisessa sääntelyasetelmassa varsinaisesti kyse aidosta virkasuhteesta (ks. myös KHO 2014:98). Siten huolimatta lakiehdotuksessa omaksutusta ratkaisusta nimittää reservipoliisit määräaikaiseen virkasuhteeseen valiokunta pitää tarpeellisena tarkastella lakiehdotusta tässä tapauksessa perustuslain 124 §:n kannalta, kuten hallituksen esityksen perusteluissakin on tehty. Valiokunta kiinnittää lisäksi huomiota siihen, ettei virkamiehinä julkista valtaa käyttäville voida asettaa vähäisempiä vaatimuksia kuin perustuslain 124 §:ssä tarkoitetulla tavalla julkista valtaa käyttäville muille kuin viranomaisille."

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä valiokunta hyväksyi lausuntoluonnoksen muutettuna.

Valiokunta päätti yksimielisesti pitää käsittelyä asian ratkaisevana käsittelynä.

Asian käsittely valiokunnassa on päättynyt.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi julkisen hallinnon tiedonhallinnasta sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 284/2018 vp

Valiokunnan lausuntoluonnos Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi julkisen hallinnon tiedonhallinnasta sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi PeVP 152/2018 vp, A 12

Valiokunta hyväksyi käsittelyn pohjaksi 26.2.2019 jaetun lausuntoluonnoksen.

Valiokunta kävi yleiskeskustelun.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä valiokunta hyväksyi lausuntoluonnoksen sellaisenaan.

Valiokunta päätti yksimielisesti pitää käsittelyä asian ratkaisevana käsittelynä.

Asian käsittely valiokunnassa on päättynyt.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 264/2018 vp

Valiokunnan lausuntoluonnos Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta A 6

Sihteeri esitteli lausuntoluonnoksen.

Valiokunta kävi yleiskeskustelun.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä valiokunta hyväksyi lausuntoluonnoksen sellaisenaan.

Valiokunta päätti yksimielisesti pitää käsittelyä asian ratkaisevana käsittelynä.

Asian käsittely valiokunnassa on päättynyt.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle työaikalaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 158/2018 vp

Valiokunnan lausuntoluonnos Hallituksen esitys eduskunnalle työaikalaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi A 7

Sihteeri esitteli lausuntoluonnoksen.

Valiokunta aloitti yleiskeskustelun.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi raskaiden kuorma-autojen tienkäyttöverosta sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 314/2018 vp

Asiantuntijalausunto HE 314/2018 vp PeV 27.02.2019 oikeusministeriö Asiantuntijalausunto A 8
Asiantuntijalausunto HE 314/2018 vp PeV 27.02.2019 Ahvenanmaan maakunnan hallitus Asiantuntijalausunto B 8

Asiantuntijalausunto HE 314/2018 vp PeV 27.02.2019 Ahvenanmaan maakunnan hallitus Asiantuntijalausunto suomennos B 8

Valiokuntaan ovat saapuneet kirjalliset lausunnot:
- oikeusministeriö, liite
- Ahvenanmaan maakunnan hallitus, liite

Valiokunta päätti lisäasiantuntijoista. Päätettiin pyytää kirjallinen lausunto professori Olli Mäenpäältä.

9. Hallituksen kirjelmä eduskunnalle Ahvenanmaan maakuntapäivien aloitteesta, joka sisältää ehdotuksen laiksi vaalilain muuttamisesta

Muu asia M 3/2018 vp

Perustuslakivaliokunta päätti, ettei se järjestä asiasta asiantuntijakuulemista. Valiokunta pitää asian käsittelyä ennenaikaisena aloitteen taustalla olevien tapahtumakulkujen epävarmuuden vuoksi.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle siviilitiedustelua koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 202/2017 vp

Valiokunnan lausunto PeVL 35/2018 vp
Valiokunnan lausuntoluonnos Hallituksen esitys eduskunnalle siviilitiedustelua koskevaksi lainsäädännöksi A 10

Sihteeri esitteli lausuntoluonnoksen.

Valiokunta kävi yleiskeskustelun.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä muutettiin valiokunnan perustelujen kappale 7 kuulumaan seuraavasti: "Arvioituna perustuslakivaliokunnan lausunnossa arviointiperusteena käytetyn perustuslain 6 §:n ja sen esityölausumien, EU:n perusoikeuskirjan sekä kansainvälisten ihmisoikeusnormien valossa hallintovaliokunnan ehdottamaa säännöstä tiedustelun toteuttamisen tavasta ei voida pitää nimenomaisena syrjintäkieltona. Perustuslakivaliokunnan käsityksen mukaan hallintovaliokunta on pyrkinyt toteuttamaan perustuslakivaliokunnan säätämisjärjestyshuomautuksen, mikä ilmenee myös hallintovaliokunnan mietinnön perusteluista (s. 93). Perustuslakivaliokunnan mielestä säännös on painavista valtiosääntöoikeudellisista syistä kuitenkin välttämätöntä muotoilla nimenomaiseksi syrjintäkielloksi. Valiokunnan käsityksen mukaan säännös voidaan muotoilla esimerkiksi seuraavasti: 'Tietoliikennetiedustelun toimenpiteen kohdentaminen ei saa ilman hyväksyttävää perustetta perustua henkilöiden ikään, sukupuoleen, alkuperään, kansalaisuuteen, asuinpaikkaan, kieleen, uskontoon, vakaumukseen, mielipiteeseen, poliittiseen toimintaan, ammattiyhdistystoimintaan, perhesuhteisiin, terveydentilaan, vammaisuuteen, seksuaaliseen suuntautumiseen tai muuhun henkilöön liittyvän syyhyn.'"

Valiokunnan päätösesityksestä poistettiin 2. lakiehdotusta koskeva huomautus.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä valiokunta hyväksyi lausuntoluonnoksen muutettuna.

Valiokunta päätti yksimielisesti pitää käsittelyä asian ratkaisevana käsittelynä.

Asian käsittely valiokunnassa on päättynyt.

11. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sotilastiedustelusta sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 203/2017 vp

Valiokunnan lausunto PeVL 36/2018 vp
Valiokunnan lausuntoluonnos Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sotilastiedustelusta sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi A 11

Sihteeri esitteli lausuntoluonnoksen.

Kokous keskeytettiin kello 12.36 ja sitä jatkettiin kello 12.45.

Valiokunta kävi yleiskeskustelun.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä muutettiin valiokunnan perustelujen kappale 9 kuulumaan seuraavasti: "Arvioituna perustuslakivaliokunnan lausunnossa arviointiperusteena käytetyn perustuslain 6 §:n ja sen esityölausumien, EU:n perusoikeuskirjan sekä kansainvälisten ihmisoikeusnormien valossa puolustusvaliokunnan ehdottamaa säännöstä tiedustelun toteuttamisen tavasta ei voida pitää nimenomaisena syrjintäkieltona. Perustuslakivaliokunnan käsityksen mukaan puolustusvaliokunta on pyrkinyt toteuttamaan perustuslakivaliokunnan säätämisjärjestyshuomautuksen, mikä ilmenee myös puolustusvaliokunnan mietinnön perusteluista (s. 31-32). Perustuslakivaliokunnan mielestä säännös on painavista valtiosääntöoikeudellisista syistä kuitenkin välttämätöntä muotoilla nimenomaiseksi syrjintäkielloksi. Valiokunnan käsityksen mukaan säännös voidaan muotoilla esimerkiksi seuraavasti: 'Sotilastiedustelun toimenpiteen kohdentaminen ei saa ilman hyväksyttävää perustetta perustua henkilöiden ikään, sukupuoleen, alkuperään, kansalaisuuteen, asuinpaikkaan, kieleen, uskontoon, vakaumukseen, mielipiteeseen, poliittiseen toimintaan, ammattiyhdistystoimintaan, perhesuhteisiin, terveydentilaan, vammaisuuteen, seksuaaliseen suuntautumiseen tai muuhun henkilöön liittyvän syyhyn.'"

Valiokunnan päätöksestä poistettiin 1. lakiehdotusta koskeva huomautus.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä valiokunta hyväksyi lausuntoluonnoksen muutettuna.

Valiokunta päätti yksimielisesti pitää käsittelyä asian ratkaisevana käsittelynä.

Asian käsittely valiokunnassa on päättynyt.

12. Hallituksen esitys eduskunnalle maakuntauudistuksen täytäntöönpanoa sekä valtion lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävien uudelleenorganisointia koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 14/2018 vp

Päätettiin järjestää asiassa kuuleminen tiistaina 5.3.2019 ja kutsua kuultaviksi professori (emerita) Eija Mäkinen sekä professorit Mikael Hidén, Juha Lavapuro, Olli Mäenpää, Tuomas Ojanen, Pauli Rautiainen, Janne Salminen, Markku Suksi, Kaarlo Tuori ja Veli-Pekka Viljanen.

13. Muut asiat

Muita asioita ei ollut.

14. Seuraava kokous

Ilmoitettiin, että valiokunnan seuraava kokous on torstaina 28.2.2019 kello 9.00.

Pöytäkirjan vakuudeksi

Valiokuntaneuvos Matti Marttunen